

Έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 108 χρονών ο Εμμανουήλ Κριαράς

Alfavita Σάβ, 23/08/2014

Κοινωνία

Πέθανε σε ηλικία 108 ετών ο σπουδαίος φιλόλογος και καθηγητής

Ο Εμμανουήλ Κριαράς άφησε την τελευταία του πνοή σε ηλικία 108 ετών στο σπίτι του, όταν τον πρόδωσε η καρδιά του. Είχε νοσηλευτεί πριν έναν μήνα στο Ιατρικό Διαβαλκανικό Κέντρο, όπου υποβλήθηκε σε πετυχημένη επέμβαση στο ισχίο.

Ο Εμμανουήλ Κριαράς γεννήθηκε στις 28 Νοεμβρίου του 1906 στον Πειραιά, από οικογένεια κρητικής καταγωγής, ενώ τα πρώτα παιδικά του χρόνια έζησε στη Μήλο. Το 1914 με την οικογένειά του εγκαταστάθηκε στα Χανιά της Κρήτης, όπου και τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές.

Το 1924 ξεκίνησε τις σπουδές του στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, από την οποία αποφοίτησε το 1929. Από το 1930 έως το 1950 εργάστηκε στο Μεσαιωνικό Αρχείο της Ακαδημίας Αθηνών, αρχικά ως συνεργάτης και από το 1939 ως διευθυντής. Παράλληλα με την εργασία του στο Μεσαιωνικό Αρχείο συνέχισε τις σπουδές του· το 1930 μετέβη στο Μόναχο με υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών για να ενημερωθεί σε θεωρητικά και τεχνικά ζητήματα της λεξικογραφίας στο περιβάλλον του Thesaurus Linguae Latinae, το 1938-1939 και το 1945-1948, ως διδάκτορας πλέον, για μετεκπαίδευση στο Παρίσι, την πρώτη φορά στη βυζαντινολογία και τη δεύτερη στη

συγκριτική γραμματολογία. Πήρε το διδακτορικό του δίπλωμα το 1938 από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, με τη διατριβή Μελετήματα περί τας πηγάς του Ερωτοκρίτου .

Το διδακτικό έργο του Εμμανουήλ Κριαρά διακόπηκε βίαια τον Ιανουάριο του 1968, όταν η Χούντα των Συνταγματαρχών αποφάσισε να τον απολύσει για τα δημοκρατικά του φρονήματα . Η απόλυσή του από το Πανεπιστήμιο τον έστρεψε με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα στη σύνταξη του "Λεξικού της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους γραμματείας (1100-1669)" (την απόφαση για τη συγκρότησή του είχε ήδη πάρει το 1956), ενώ από τότε μέχρι και σήμερα συνεχίζει το ερευνητικό και συγγραφικό του έργο.

Η σύζυγός του, καθηγήτρια της ψυχοτεχνικής στη Βιομηχανική Σχολή της Θεσσαλονίκης (σημερινό Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Αικατερίνη Στριφτού-Κριαρά, με την οποία είχε παντρευτεί το 1936, απεβίωσε την 1η Μαΐου του 2000.

Ο Κριαράς αναφέρεται ως ένας πολυγραφότατος νεοέλληνας επιστήμονας, όπως παρατηρούσε το 2008 ο Παναγιώτης Ζιώγας: "Αν προσεγγίσουμε την παράμετρο Σελίδες των δημοσιευμάτων Κριαρά, τότε καταλήγουμε στις ακόλουθες διαπιστώσεις. Από τις είκοσι περίπου χιλιάδες σελίδες του μετρημένου έργου του Ε. Κριαρά, συντριπτική υπεροχή έχουν τα Λεξικογραφικά που υπερβαίνουν τις οκτώμισι χιλιάδες σελίδες, ακολουθούν τα Γραμματολογικά με περίπου έξι χιλιάδες, τα Σύμμικτα που υπερβαίνουν τις τρεις χιλιάδες, έπονται τα Επιστολογραφικά με περίπου χίλιες πεντακόσιες σελίδες, με τελευταία τα καθαρά Γλωσσικά που εγγίζουν τις εννιακόσιες σελίδες"[7].

Από τα περισσότερα από 1.000 άρθρα και τα περίπου 60 βιβλία που έχει εκδώσει αυτοτελώς μέχρι σήμερα ο Κριαράς, ξεχωρίζουν οι μονογραφίες του για τον Ψυχάρη, τον Σολωμό και τον Παλαμά, οι εκδόσεις των παλαιότερων κειμένων της νεοελληνικής λογοτεχνίας (Πανώριας του Χορτάτση, των θεατρικών του Πέτρου Κατσαΐτη, κ.ά), οι ποικίλες μελέτες του για τον δημοτικισμό και κυρίως οι 14 πρώτοι τόμοι του Λεξικού της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους γραμματείας (1100-1669) που έχει καθιερωθεί διεθνώς ως Λεξικό Κριαρά. Είναι ίσως η επιτομή του έργου του. Το 1997, για προσωπικούς λόγους, ο Ε. Κριαράς εγκατέλειψε το μεσαιωνικό λεξικό του, παραδίδοντας το σχετικό λεξικογραφικό του αρχείο στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας της Θεσσαλονίκης. Το Κέντρο συνεχίζει την επεξεργασία του αρχείου και έχει εκδώσει τον 15ο (2006), 16ο (2008) και 17ο (2011) τόμο του Λεξικού, καθώς και δίτομη επιτομή των πρώτων 14 τόμων (με την επιμέλεια Ι. Ν. Καζάζη και Τ. Α. Καρανασάση), η οποία είναι διαθέσιμη

στο διαδίκτυο. Στο λεξικογραφικό χώρο ανήκει και η σύνταξη από τον Ε. Κριαρά του Λεξικού της σύγχρονης ελληνικής δημοτικής γλώσσας, γραπτής και προφορικής το 1995 που εξέδωσε η Εκδοτική Αθηνών.

Στο σπίτι όπου άφησε την τελευταία του πνοή, στην οδό Αγγελάκη της Θεσσαλονίκης, δεχόταν πρωθυπουργούς, υπουργούς, καθηγητές, συνεργάτες του, φοιτητές, απλούς ανθρώπους. Το σπίτι αυτό, τα τελευταία χρόνια λειτουργούσε ως βιβλιοθήκη και αναγνωστήριο.